

Kansallinen sisäilmakartoitus 2018: aineisto ja menetelmät

Päälöydökset

- Pää tavoitteena on selvittää erityisesti sisäilmaan liittyviä koettuja terveyshaittoja ja koettua riskiä väestössä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä.
- Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena johon valittiin satunnaisotannalla 4 997 25–64-vuotiasta.
- Tutkimuksen vastausprosentti oli 36 %. Naiset (41 %) osallistuivat miehiä (31 %) aktiivisemmin.
- Tutkimustuloksia tullaan raportoimaan THL:n Tutkimuksesta tiiviisti - julkaisusarjassa sekä kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa.

Kirjoittajat

Jussi Lampi
Ylilääkäri, THL

Anniina Salmela
Tutkija, THL

Sari Ung-Lanki
Tutkija, THL

Pauli Tuoresmäki
Tutkija, HY, THL

Juha Pekkanen
Professori, HY, THL

Tausta

Toukokuussa 2018 hallitus aloitti Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman, jonka pää tavoitteena on julkisten rakennusten tervehdyttäminen ja kaikkien sisäilmasta oireilevien hoidon ja kuntoutuksen tehostaminen. Hallituksen ohjelmaa tukee Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma, jonka yhtenä keskeisenä pyrkimyksenä on lisätä kansalaisten tietoa ja ymmärrystä sisäilman terveysriskeistä, jotta ne vastaisivat paremmin tutkittua tietoa altisteiden terveyshaitoista. Ohjelman alkaessa on myös tarpeen kartoittaa nykytilanne väestössä ja valmistautua ohjelman monitorointiin seuraavan 10 vuoden aikana.

Tieto ja käsitykset erilaisista ympäristöterveysriskeistä vaikuttavat terveyshaittoja ehkäisevään ja niitä vähentävään toimintaan sekä yhteiskunnallisella että yksilöllisellä tasolla. Riskinhallinnan ja onnistuneen viestinnän tueksi tarvitaan paitsi tutkimustietoa terveyshaitoista, myös tietoa siitä, miten ihmiset kokevat riskit omassa elinympäristössään, ja mitkä tekijät vaikuttavat riskikokemuksiin. Kansallinen sisäilmakartoitus 2018 -kyselyllä selvitetään suomalaisten käsityksiä erityisesti rakennusterveyteen liittyvien ympäristöaltisteiden terveysriskeistä ja tuotetaan tietoa niihin liittyvän kansalaisviestinnän ja -vaikuttamisen tueksi.

Tavoitteet

Tutkimuksen pää tavoitteena on tuottaa tietoa ympäristöterveyteen, erityisesti sisäilmaan, liittyvien koettujen terveyshaittojen ja koetun riskin yleisyydestä väestössä sekä selvittää niihin vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi tavoitteena on selvittää kansalaisten tietoa sisäilman terveysvaikutuksista ja tyytyväisyyttä sisäilma-asioiden hoitoon Suomessa. Hankkeella tuetaan Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman toteutusta ja tuotetaan mittareita ohjelman tavoitteiden toteutumisen seurantaan.

Tutkimuksen yksityiskohtaisina tavoitteina on

1. selvittää kansalaisten käsityksiä ympäristöterveyteen liittyvien altisteiden aiheuttamasta terveysriskistä yksilölle itselleen ja yleisesti ihmisille Suomessa
2. verrata kyselyllä saatuja tuloksia koetuista terveysriskeistä asiantuntijoiden antamiin arvioihin
3. selvittää koettuun riskiin ja sisäympäristöön liittyvään oireiluun vaikuttavia tekijöitä
4. Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman monitorointi.

Menetelmät

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, johon valittiin satunnaisotannalla 4 997 25–64-vuotiasta Suomessa (pl. Ahvenanmaa) asuvaa suomenkielistä henkilöä. Kyselyaineisto kerättiin postitse lähetettävällä kyselylomakkeella. Vaihtoehtoisesti oli mahdollisuus vastata myös verkkokyselyn/sähköisen lomakkeen avulla. Kysely toteutettiin ajanjaksolla marraskuu 2018 – maaliskuu 2019. Lopullisesta aineistosta on poistettu kaikki tunnistetiedot.

Kirjallisuutta

Koponen P, Borodulin K, Lundqvist A, Sääksjärvi K, Koskinen S, toim. Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa - FinTerveys2017-tutkimus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Raportti 4/2018.

Tutkimukseen osallistuminen ja kato

Kansallinen sisäilmakartoitus 2018 -kyselytutkimukseen vastasi 1 797 henkilöä. Vastaaajien perustiedot on koottu taulukkoon 1. Tutkimuksen vastausprosentti oli 36 %. Naiset (41 %) osallistuivat miehiä (31 %) aktiivisemmin. Aktiivisimmin vastasivat yli 60-vuotiaat tutkimushenkilöt.

Tutkimuksessa kertyneestä aineistosta tehtiin katoanalyysi eli verrattiin otoksen ja perusjoukon vastaavuutta iän, sukupuolen ja maakunnan mukaan. Raportoinnin alussa vastauksia vertailtiin myös FinTerveys2017-tutkimuksen vastauksiin (Koponen ym. 2018), jossa on muutama täsmälleen sama kysymys muun muassa sisäilmaan liitetystä oireilusta. Tässä kyselyssä havaittiin hieman enemmän sisäilmaan liitettyä oireilua väestötasolla kuin FinTerveys2017-tutkimuksessa mutta erot olivat pieniä.

Taulukko 1. Kansallisen sisäilmakartoitus 2018 -kyselyyn vastanneiden perustiedot.

	Lukumäärä	Mediaani tai %
Ikä (vuotta)	1 797	50 v
Nainen	1 020	57 %
Alempi tai ylempi korkeakoulututkinto	693	39 %
Palkkatyössä tai yrittäjä	1 301	73 %

Tulosten raportointi ja rahoitus

Tutkimustulokset raportoidaan THL:n Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisusarjassa sekä kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa. Kyselyn rahoitti sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja se toteutettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sekä Helsingin yliopiston (HY) yhteistyönä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

ISBN 978-952-343-397-7 (verkko)
ISSN 2323-5179

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-397-7>

www.thl.fi/sisailmaohjelma

Tämän julkaisun viite
Lampi J, Salmela A, Ung-Lanki S, Tuoresmäki P, Pekkanen J. Kansallinen sisäilmakartoitus 2018: aineisto ja menetelmät. Tutkimuksesta tiiviisti 39, 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.